

Muziek is niet neutraal
Popmuziek in de eredienst? Achtergronden
en gevolgen van jazz, rock- en popmuziek.

De waarheid of een waarheid
*De weg in en door het postmodernisme en
het antwoord van de christelijke verkondiging*

Bekijk het pesten eens anders (3)
Een warm nest is belangrijk voor ieder kind

Bijbel & Onderwijs wil de christelijke levensbeschouwing in opvoeding en onderwijs integreren. Die levensbeschouwing

- baseert zich op de Bijbel (bijbelcentrisch),
- is gericht op de persoon van Jezus Christus (christocentrisch).

Colofon

B&O Magazine

Uitgave: stichting Bijbel & Onderwijs
21e jaargang, nr. 2, juni 2018.

Periodiek voor donateurs van stichting
Bijbel & Onderwijs.

Bestuur

J. Hobé, E. Ligtenberg,
mevr. drs. I. Matzken MA, ing.,
ing. S. van der Meer, J. Oudshoorn,
L. Snijder

Bureau (kantoor)

Wilgenhof 34, 4283 JB Giessen
Tel. 0183 449 793

Openingstijden

Dinsdagmiddag en donderdagmiddag
van 13.00 - 16.00 uur

Redactie

Bestuur

Aan dit nummer werkten mee

Dr. S. Felber, Marcus van der Meer,
ing. S. van der Meer, L. Snijder,
A. Poelstra, J. Rosenthal, Z. Wijnands

Redactie- en correspondentieadres

Wilgenhof 34, 4283 JB Giessen
Tel. 0183 449 793
E-mail: info@bijbelonderwijs.nl
secretaris@bijbelonderwijs.nl
Website: www.bijbelonderwijs.nl

Donateur en opzegging

De donatie aan de stichting
Bijbel & Onderwijs bedraagt €15,- en
loopt van 1 januari t/m 31 december.
**Opzegging dient plaats te vinden
vóór 1 december.**

**Overname van artikelen is alleen
toegestaan met toestemming van
de redactie.**

Testament

Wilt u onze stichting tes-
tamentair gedenken? De
ten naamstelling dient te
luiden: stichting Bijbel &
Onderwijs te Giessen. De stichting bezit
rechtsgeldigheid en is ingeschreven bij de
Kamer van Koophandel, dossiernummer
40507771

IBAN nr. NL67INGB0000824575
BIC nr. INGBNL2A

Vormgeving en Druk:

WoodyDesign Multimedia, Veenendaal

Deze keer in het magazine:

3 Vooraf

4 De waarheid of een waarheid
*De weg in en door het postmodernisme
en het antwoord van de christelijke verkondiging*

7 Bekijk het pesten eens anders (3)
Een warm nest is belangrijk voor ieder kind

10 Muziek is niet neutraal
*Popmuziek in de eredienst? Achtergronden
en gevolgen van jazz, rock- en popmuziek.*

14 De game Fortnite
Een vwo-er over de game Fortnite

15 Het komt er opaan.
*Waarom christelijk onderwijs binnen
het Bijbels denken zo belangrijk is.*

16 Mijdt hen die onenigheden en verleidingen
veroorzaken (Rom 16:17)
Afwijkende leringen van de rooms-katholieke kerk

17 Wat pesten veroorzaakt (1)

18 De leerling / het kind is de dupe
*Kinderen hebben recht op een veilige school
en een verbod op de Kanjertraining*

19 Kort nieuws

Vooraf...

Als christen, als lid van een gemeente en niet in de laatste plaats als bestuurslid van B&O ben je regelmatig met het geschreven Woord van God, de Bijbel, bezig. In de vragen die je soms zelf hebt en in de nood van vragenstellers die zich tot de stichting wenden, biedt dat Woord iedere keer uitkomst. Wat een troost! Maar onlangs had ik een probleem. Al enige tijd was ik op zoek naar evangelisatiemateriaal. Er zijn genoeg kaarten en boekenleggers te koop. Ik zocht echter naar iets dat de kern echt raakt. Iets dat precies aangeeft waar het omgaat. En de vraag is uiteraard waar het dan precies omgaat? Het moet duidelijk zijn, to the point en toch niet te dwingend. Ik heb het niet kunnen vinden. Hoe kan dat nou? Licht dat aan mij of is de vraag naar evangelisatiemateriaal niet zo groot of bijzonder meer?

Ik had twee mensen in gedachten. Uiteindelijk heb ik een boekenlegger kunnen kopen met de tekst: *God zorgt voor jou!* Prachtig mooi vormgegeven en wat een waarheid. Maar nu nog een (bewerkt) Bijbelgedeelte dat gelezen kan worden. Dat heb ik in 1 Johannes 5 (HSV) gevonden.

Het geloof en zijn vruchten

10 Wie gelooft in de Zoon van God, heeft het getuigenis in zichzelf; wie God niet gelooft, heeft Hem tot leugenaar gemaakt, omdat hij niet geloofd heeft het getuigenis dat God van Zijn Zoon getuigd heeft.

11 En dit is het getuigenis, namelijk dat God ons het eeuwige leven gegeven heeft; en dit leven is in Zijn Zoon.

12 Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet.

13 Deze dingen heb ik geschreven aan u die gelooft in de Naam van de Zoon van God, opdat u weet dat u het eeuwige leven hebt en opdat u gelooft in de Naam van de Zoon van God.

De kracht van het gebed

14 En dit is de vrijmoedigheid die wij hebben in het toegaan tot God, dat Hij ons verhoort, telkens als wij iets bidden naar Zijn wil.

15 En als wij weten dat Hij ons verhoort, wat wij ook bidden, dan weten wij dat wij het gevraagde, dat wij van Hem hebben gebeden, ontvangen.

16 Als iemand zijn broeder ziet zondigen, een zonde niet tot de dood, dan moet hij tot God bidden, en Hij zal hem het leven geven, namelijk aan hen die niet zondigen tot de dood. Er is een zonde tot de dood; daarvoor zeg ik niet dat hij moet bidden.

17 Elke ongerechtigheid is zonde; en er is zonde die niet tot de dood leidt.

18 Wij weten dat ieder die uit God geboren is, niet zondigt; maar wie uit God geboren is, bewaart zichzelf en de boze heeft geen vat op hem.

19 Wij weten dat wij uit God zijn en dat de hele wereld in het boze ligt.

20 Maar wij weten dat de Zoon van God gekomen is en ons het verstand heeft gegeven om de Waarachtige te mogen kennen; en wij zijn in de Waarachtige, namelijk in Zijn Zoon, Jezus Christus. Die is de waarachtige God en het eeuwige leven.

21 Lieve kinderen, wees op uw hoede voor de afgoden. Amen.

Regel na regel en tekst na tekst is zo'n gedeelte waardevol voor het leven in deze hectische tijd waarin niet alleen de personen die ik op het oog had, maar ook ouders met hun kinderen op school én leerkrachten, troost vinden. Dat deelt u beslist! ■

L. Snijder

De heer Snijder werkt bij de NS en is bestuurlid van B&O.

De waarheid of een waarheid?

In het mededelingenblad van de verontruste leden in de lutherse kerk in Duitsland (EKD), *Wort und Leben*, stond in nr. 62 van december 2017 een uitgebreid artikel (12 blz.) over het postmoderne denken waarvan dr. Stefan Felber uit Ziefen (Zwitserland) de auteur was. Voor het magazine is met toestemming onderstaande samenvatting gemaakt.

De weg in en door het postmodernisme en het antwoord van de christelijke verkondiging

In onze tijd klinkt het aanmatigend, wordt het zelfs gehaat, om over de waarheid te spreken. Voor elk tijdperk is Gods waarheid in één wet en één evangelie hetzelfde (Ef 4), want er is slechts één Middelaar tussen God en mensen (1Tim 2). Die ene waarheid wordt echter op verschillende manieren door zondige mensen aangevalen. Ondanks alle tegenstand wordt de overwinning verkondigd door het Woord van God! Alleen door de Winnaar zelf kunnen we delen in de overwinning.

Inleiding

- In de eerste eeuwen na Christus, maakte het evangelie een overwinningstocht door de hellenistische, Grieks- en Latijnsprekende Romeinse wereld. Beetje bij beetje kwam wat als waarheid werd beschouwd onder de heerschappij van de kerk. De waarheid was en bleef één, en wat waar was, bepaalden al snel niet meer de filosofen (scholen), maar kerkelijke synodes en pausen.
- In de zogenaamde Verlichting (18e eeuw) en daarna in de zgn. moderne tijd, werd hoofdzakelijk het principe vastgehouden

dat er slechts één waarheid was. Overigens werd nu echter wat als waarheid moest gelden, los van de overheersing van de kerk gemaakt en onder controle gezet van een autonoom, zelfredzaam verstand (rede), dat zichzelf wetten voor het denken voorschreef.

In de twintigste eeuw en vooral sinds de Tweede Wereldoorlog, toen de grote ideologieën van de moderne tijd hun glans verloren hadden, komt er iets nieuws op. Het idee dat er maar één waarheid kan zijn, verdwijnt tussen de verscheidenheid aan meningen. Wat waarheid is, wordt nu noch door de kerk, noch door de rede gedefinieerd, maar door elk van hen afzonderlijk.

- In de 21e eeuw zijn we een fundamenteel nieuwe tijd ingegaan. Noch het gezag van de kerk en van de goddelijke openbaring, noch het gezag van de rede vormen het verbindende standaardverhaal. Het postmodernisme begint waar de eenheid oplost en tegelijkertijd wordt deze ontbinding verwelkomd, omdat we een tijd van vrije experimenten zijn ingegaan.

- Wat komt er na het postmoderne? Een weg naar nieuwe, willekeurige absolute waarden? Mensen moeten vrij kunnen beslissen hoe ze willen leven: met of zonder kinderen, met hoeveel en welke partners, met welk geslacht en welke seksuele geaardheid etc.

Velen hebben het misschien al ervaren: Het huidige, fundamentalistische denken met die veelheid van overtuigingen kan heel hard zijn als iemand het ter discussie stelt. **Als iemand de autoriteit van het individu of van een groep onder een nog hogere of zelfs goddelijke autoriteit wil plaatsen, loopt hij het risico bedolven te worden onder een vloed van haatmails met als gevolg dat hij buitengesloten wordt.** Als regel betreft het acties van individuele personen, soms van groepen, die bewust stemmingen voor of tegen iets creëren.

Het antwoord van de christelijke verkondiging

- Gods waarheid voor de egoïstische mens en onze naastenliefde horen de middelen te zijn waarmee de postmoderne buurman kan worden gewonnen. Het bereiken van medemensen is een

opdracht die niet eenvoudig is. Want christenen worden vaak aangetrokken door de draaikolk waarin ze hun naaste proberen te bezoeken, omdat ze de hedendaagse cultuur kritiekloos en neutraal beschouwen. Wat betreft de ideologische en filosofische denkbeelden van onze tijd moeten we ons door Bijbelstudie biddend wapenen. (Ef 6: 10-17).

- God is de Schepper: Hij geeft deze eer aan niemand anders (Jesaja 42: 8). Als Schepper wil Hij ook aanbeden worden. De gene die het schepsel verafgoot, vervalt in veel problemen van lichaam en ziel (Romeinen 1: 8 e.v.). **De christelijke verkondiging mag niet moe worden van het inprenten van de waarheid, die feitelijk duidelijk voor elk gezond verstand is, maar altijd opnieuw moet worden uitgesproken: u bent mens en niet God en u bent geen dier.** Als je jezelf heer over leven en dood maakt, tast je Gods eer aan. Als je jezelf degradeert tot dier of het dier aan de mens gelijkstelt, dan ontken je wat de Schepper voor jou bedoeld heeft.

- God heeft in Jezus Christus alles geschapen (Col 1:16). Hij ging met het volk Israël een verbond aan. Tenslotte zond Hij Zijn Zoon. Verheft de mens zich, dan vervalt hij aan het gericht. De opkomst van een principieel verzet tegen de Waarheid en dus tegen een wet die evenzeer geldt voor allen in het postmodernisme, is een teken van de nadering van het goddelijke oordeel.

- In tegenstelling tot de dieren wil de Schepper de mens Zijn heil bekend maken. We kunnen dit 'ja' van God dankbaar aanvaarden. Maar ons "ja" voor Zijn heil na de zondeval is altijd een oproep tot berouw en bekering of heiliging.
- **Het christelijke antwoord op de zelfverzekerde, zelfgerichte houding van de postmoderne mens moet zich baseren op:**

je zonde is zo groot dat Christus moest sterven om je te verlossen.

- Als we de uitspraken van de Heere Jezus in de evangeliën en de Openbaring van Johannes over de toekomst serieus nemen, zullen we de postmoderne tijdgenoten vanuit de liefde moeten vertellen waar iedereen naar toe zal gaan: niet de steeds groter wordende welvaart, de volgende mooie reis, de volgende grote kick, maar de ontmoeting met de terugkerende Christus.
- De postmoderne mens is diep eenzaam (wat hij helemaal niet betreurt). De christelijke verkondiging zal hem niet alleen het goede nieuws van de vergeving van zonden brengen, maar tegelijkertijd duidelijk maken: God wil je als lid zien van een nieuwe gemeenschap die je niet hebt gekozen, maar waarin jou de heilige God, je Schepper en Onderhouder, je wil invoegen en dat opent voor jou een volheid van mens-zijn, die je anders nooit zou hebben gekend (zie Rom 12:1-8).

- De postmoderne mens zoekt bevrediging in de dingen van deze wereld; hij toont zich onverschillig, agnost¹ of atheïstisch, of zelfs vijandig. Een grotere behoefte aan reizen of een sterk ontwikkelde mobiliteit om zoveel mogelijk "mee te nemen" hoort daarbij. Zich decennialang binden aan dezelfde plaats of partner of werkgever enz., acht hij verleden tijd. Wat betekent hier de boodschap over de vrees voor God en de heiliging zonder welke niemand God zal zien (Hebreeën 12:14)?

1. Agnosticus: iemand die niet weet, of denkt dat het onmogelijk is te weten, dat er een God is.

“ **Het christelijke antwoord op de zelfverzekerde, zelfgerichte houding van de postmoderne mens moet zich baseren op: je zonde is zo groot dat Christus moest sterven om je te verlossen.** ”

Allereerst moeten we bedenken, dat wij de dingen van deze wereld moeten beheersen en niet omgekeerd. Degene die naar steeds meer, steeds nieuwer en voor de nog intensere kick gaat, is niet vrij, zelfs als hij het zich verbeeldt. Daarom omvat de vrucht van de Geest ook bescheidenheid, matigheid, nederigheid, geduld en trouw (Gal 5:22), tevredenheid in plaats van hebzucht naar geld, en een focus op geloof en gerechtigheid in plaats van op rijkdom en schadelijke begeerten! (1Tim 6:3-16). Door het door God geschonken geloof verandert de mens!

Dr. Stefan Felber komt tot de volgende conclusie:

1. Onverschillig zijn voor de waarheidsvraag staat in flagrante tegenspraak met de manier waarop de drie-enige God zich manifesteert in zijn Woord, in het verbond van Hem met Zijn volk en in Jezus Christus. In dit Woord wil Hij ons duidelijkheid, zekerheid en vreugde geven over de uiteindelijke waarheid en de Persoon die ons leven redt van zonde, dood en duivel en naar het eeuwige leven leidt. In deze vreugde, ondanks al het lijden, ondanks alle twijfels over deze waarheid, bewijst het geloof dat het de door God gegeven overwinning is, die de wereld overwint, inderdaad, zoals de apostel schreef, deze al heeft overwonnen (1Joh 5:4).
2. Christenen moeten ernaar streven om hun tijdgenoten (en niet alleen hun leeftijdsgenoten) uit de apathie en onverschilligheid te leiden. Want hun absolute waarden, afkomstig en bepaald door het Woord van God, zijn groter en belangrijker dan hun eigen leven (Openb 12:11) en juist dit Woord maakt dat ze dankbaar het leven en de wereld als schepping en gave aanvaarden en bewust vorm geven. Maar als voor christenen de eigen vrede en welvaart het hoogste doel worden, dan worden ze niet alleen uiterlijk overgeleverd aan de komende machtselite, maar ook innerlijk.
3. Christenen behoren juist diegenen te zijn, die zich verzetten tegen de "on-wijsheid" die inherent is aan het moderne humanisme en postmodernisme en dankbaar aan de schepping vasthouden en de Enige Waarheid dat Jezus Christus Heere is, belijden.
4. Als christenen met tijdgenoten over de waarheid van gedachten wisselen, mogen ze hun tegenstanders niet stigmatiseren, dat wil zeggen niet met een vooroordeel komen of brandmerken. Integendeel, we behoren in vrijheid die van de Waarheid komt, alles te onderzoeken, maar het goede te bewaren (1 Thessalonicenzen 5:21) en bovenal niet na te laten te wijzen op de enige reddende naam: Jezus Christus.

5. Ondanks alle zorg voor de bekendmaking van het evangelie leiden christenen de inhoud en kracht van deze Naam niet van de aanvaardbare, begrijpelijke of overdraagbare religieuze omgeving af. Ze geloven en betuigen onversaagd het hele Bijbelwoord als de bron van hun getuigenis voor Christus. "Als u in Mijn woord blijft, bent u werkelijk Mijn discipelen, en u zult de waarheid kennen, en de waarheid zal u vrijmaken" (Joh 8: 31e.v.). ■

Vertaling en bewerking:
W. Hoek en C. Vollaard.

Het totale artikel komt in twee delen op de site van B&O.

Bekijk het pesten eens anders (3)

Een warm nest is belangrijk voor ieder kind

Het is één van de grootste maatschappelijke problemen van onze tijd, dat veel kinderen niet weerbaar blijken, terwijl aan de andere kant er ook veel kinderen zijn die zich structureel schuldig maken aan grensoverschrijdend gedrag. Hoe komt het toch dat steeds meer kinderen zo slecht in staat zijn om hun grenzen te verdedigen, en dat er anderzijds zoveel kinderen zijn die de grenzen van anderen niet respecteren? Het blijkt dat er veel van afhangt uit wat voor gezin kinderen komen en dan vooral of kinderen een goede band met hun ouders hebben.

Drie voorwaarden

We weten dat kinderen die thuis een warm nest hebben, die de kans hebben gekregen om zich veilig te hechten aan hun ouders, een enorme voorsprong hebben op hun leeftijdsgenoten die dat voorrecht niet hebben. Zo is bekend dat kinderen die veilig gehecht zijn, doorgaans eerder de normen en waarden van thuis overnemen en psychisch steviger in hun schoenen staan. In het vorige artikel is er al op gewezen dat er drie voorwaarden zijn, wil een kind zich veilig kunnen hechten.

1. De eerste is dat je als kind toegang hebt tot het hart van je ouders.
2. De tweede is dat de ouders sensitief-responsief reageren. Dit betekent dat de ouders kunnen aanvoelen wat een kind nodig heeft en daar ook adequaat op reageren.
3. De derde voorwaarde is dat ouders grenzen stellen, zodat een kind een veilig territorium heeft. Grenzen betekenen, dat je een ander behandelt zoals je zelf behandeld wilt worden. Omgekeerd heb je er als kind ook recht op dat je zo ook wordt behandeld.

Sensitief-responsief, dat vereist aanwezige ouders en niet teveel wisselende verzorgers. Vooral tijdens de eerste 2-3 levensjaren is dit belangrijk. Een te lange scheiding verstoort de hechting. Als ouders niet sensitief-responsief zijn – of niet voorspelbaar – zal de hechting uiteindelijk verstoord raken. Als de hechting verstoord is, ligt dat meestal aan de ouders. Maar niet altijd. Je ziet dat bijvoorbeeld bij adoptiekinderen die in de eerste maanden van hun leven te maken hebben gehad met ernstige fysieke of emotionele verwaarlozing. Het vermogen om zich te hechten kan bij deze kinderen zo erg beschadigd zijn, dat het nooit meer goed komt. Maar meestal is ook voor deze kinderen nog herstel mogelijk.

Vreemd gedrag

Hoe komt het eigenlijk dat juist kinderen die niet veilig gehecht zijn, zich vreemd gedragen? Als een kind niet veilig gehecht is, betekent dit dat een kind geen goede band heeft met zijn ouders. Vaak omdat ze geen toegang hebben gekregen tot het hart van hun ouders. En dat betekent, dat deze kinderen ook nooit de gelegenheid hebben gekregen om hun gevoelens te uiten en te verwerken. Om te begrijpen waarom een kind daardoor beschadigd raakt, moeten we proberen ons te verplaatsen in zo'n kind. Laten we dat maar eens proberen... Als je als kind je gevoelens niet kunt uiten en verwerken, omdat de band met je ouders is verstoord, dan wordt je psyche een hogedrukpan en raakt een kind in een emotioneel isolement. Eenmaal in zo'n isolement, ontwikkelen ze ook geen goed invoelend vermogen. En dat laatste is nu juist belangrijk voor een goede gewetensontwikkeling: dat je je kunt verplaatsen in een ander.

En een goede gewetensontwikkeling is uiteraard ook belangrijk voor je sociale vaardigheden en weerbaarheid, opdat je weet waar de grenzen zijn. Kinderen die dit overkomt, zijn vaak emotioneel gekwetst. Diep van binnen kennen ze een enorme frustratie, omdat ze hun gevoelens niet kunnen uiten en verwerken. Om niet opnieuw gekwetst te worden, sluiten deze kinderen hun gevoel af voor de buitenwereld. Maar kinderen die hun gevoel afsluiten voor de buitenwereld, hebben zelf ook geen toegang meer tot hun gevoel. En als je geen toegang hebt tot je gevoel, dan kun je je emoties ook niet begrenzen. **Bij kinderen die niet veilig gehecht zijn, zien we daarom vaak problemen met de emotie-regulatie. Vaak hebben ze moeite met het beheersen van hun emoties. Het gevolg is dat bij kinderen van het ontremde type de woede meestal naar buiten slaat. Die gaan het afreageren op anderen. Dit zijn meestal kinderen die de grenzen van anderen niet respecteren. Het zijn kinderen die we op school herkennen als notoire pesters.** Bij de geremde types zie je dat die woede veel eerder naar binnen slaat en kan leiden tot allerlei psychische stoornissen naarmate ze ouder worden.

Zowel de geremde als de ontremde types zijn dus niet weerbaar en sociaal vaardig in de goede zin van het woord. In een groep - zoals een schoolklas - zien we dan ook vaak dat de ontremde types proberen de groep te domineren, terwijl de geremde types doorgaans angstvallig afwachten wat er gaat gebeuren.

Veiligheid thuis gaat dus vooraf aan weerbaarheid. Als we willen dat onze kinderen sociaal vaardig worden en dat ze psychisch stevig in hun schoenen staan, moeten we thuis zorgen voor een veilig, warm nest. En een warm nest is er één waar tijd en aandacht is voor de kinderen, waar liefde en genegenheid is tussen de ouders en kinderen, maar waar ook grenzen zijn, zodat kinderen leren wat hun eigen veilig gebied is en welke grenzen van anderen ze niet mogen overschrijden.

Dit is, zoals we in een vorig artikel zagen, geen garantie dat kinderen altijd op het rechte pad blijven, maar de kans dat ze ontsporen, is statistisch gezien veel kleiner dan leeftijdsgenoten die het voorrecht van een warm nest moeten missen. Het is ook geen garantie dat kinderen uit een warm nest nooit psychisch in moeilijkheden komen, maar ook hier geldt: de kans op langdurige psychische stoornissen is bij kinderen uit een goed nest veel kleiner. En wat dacht u van de seksuele ontwikkeling van een kind? Om maar één voorbeeld te noemen: we weten toch allemaal dat mensen die hun kinderen misbruiken, zelf ook vaak in hun jeugd misbruikt zijn?

Zwak punt

Hoe komt het toch dat het ene kind zich vanwege een verstoorde hechting ontwikkelt tot crimineel, een ander kind daardoor een psychische stoornis ontwikkelt, terwijl er bij een derde kind sprake kan zijn van een verstoorde seksuele ontwikkeling? Het antwoord is, dat

ieder mens wel ergens een zwak punt heeft. Bij sommigen is dat punt snel bereikt, terwijl anderen veerkrachtiger blijken, maar uiteindelijk heeft ieder mens ergens een zwak punt.

Praktische adviezen

Ik geef u nog een paar praktische voorbeelden van dingen die van belang zijn voor de hechting:

1. Volgens de Bijbel zijn we geschapen als een eenheid van geest en lichaam. Dat betekent dat het ongeboren kind niet alleen groeit in het lichaam van de moeder, maar ook in haar geest. Niet alleen de lichamelijke conditie van de moeder heeft rechtstreeks invloed op haar kind, maar ook haar geestelijke en psychische gesteldheid. Een moeder die psychische moeilijkheden of teveel stress tijdens de zwangerschap heeft, kan er toe leiden dat de hechting al verstoord is nog voordat het kind wordt geboren.
2. Wat daarom ook invloed heeft op de hechting: Is de moeder in blijde verwachting? Is het kind gewenst?
3. Indien mogelijk is het altijd aan te bevelen een kind het eerste jaar te laten slapen op de kamer van de ouders. Een baby apart op een eigen kamer bemoeilijkt dat ouders sensitief-responsief reageren.
4. Laat een klein kind nooit alleen achter in het ziekenhuis, maar laat één van de ouders bij het kind slapen, anders heb je daarna gegarandeerd een kind met een hechtingsprobleem en zal het u heel veel tijd en moeite kosten om dat te herstellen.
5. Borstvoeding is niet alleen gezonder, maar bevordert de hechting. Dat geldt ook voor fysiek contact in het algemeen: knuffelen, stoeien, enz.
6. **Ik heb het al eerder opgemerkt: vooral tijdens de eerste twee/drie levensjaren is het belangrijk dat de primaire hechtingsfiguur aanwezig is. Als u uw kind in een vreemde omgeving brengt, met steeds wisselende verzorgers, dan zal dat de band met uw kind verstoren.**
7. Het is voor ieder kind belangrijk dat hij merkt dat hij gezien wordt door zijn ouders en daarom is het belangrijk dat ouders benoemen wat een kind doet en voelt.
8. Naast straf bij grensoverschrijdend gedrag, is het ook nodig een kind regelmatig te belonen, bijvoorbeeld door ook eens een compliment te geven.
9. Tenminste iedere dag een moment van exclusieve aandacht voor uw kind. Bijvoorbeeld voorlezen: met uw kind op schoot of tegen u aan. Neem bij voorkeur een boek dat aansluit op de belevingswereld van uw kind. Als uw kind voor het eerst naar school gaat, kunt u een boekje voorlezen over een kind dat ook voor het eerst naar school gaat. Praat daar samen over. Vertel dat u het vroeger ook best spannend vond, toen u voor het eerst naar school ging, maar dat het allemaal erg mee viel. Daarmee laat u aan uw kind zien dat u begrijpt wat er in hem omgaat. Tegelijk reduceert dat de spanning bij uw kind.

10. Het is voor onze kinderen heel belangrijk dat ze hun gevoelens kunnen uiten, zodat ze deze ook kunnen verwerken. Er is geen geschikter middel dan het gebed. Juist in het gebed kunnen we de dingen aan de orde stellen die ons en onze kinderen ten diepste bezig houden. Juist het gebed is het ultieme middel om je angsten en zorgen, maar ook de leuke dingen in het leven te uiten. Kinderen die van hun ouders leren om hun gevoelens te uiten in het gebed, kunnen die gevoelens beter verwerken. Maar vooral het feit dat deze kinderen leren dat ze zich veilig kunnen hechten aan hun Schepper, Die voor hen wil zorgen als de goede Herder, is voor hen van onschatbare waarde.

Perfekte ouders?

U zult na alles wat opgemerkt is, misschien het idee hebben gekregen dat een kind bijna perfecte ouders nodig heeft om zich veilig te kunnen hechten. Maar als er één ding gevaarlijk is in de opvoeding, dan is dat wel perfectie. Niemand is perfect, en in een sfeer van kunstmatige perfectie kan geen enkel kind gelukkig zijn. Specialisten in hechting stellen dan ook, dat zelfs de beste ouders in 70% van de gevallen onvoldoende sensitief-responsief zijn. Laten we er a.u.b. niet naar streven om de perfecte ouders te zijn.

Weet u wat wel belangrijk is: dat onze kinderen het gezin ervaren als een warm nest, en dat kan alleen in een sfeer waarin je kunt leren van je eigen fouten en die van anderen, ook van de fouten van je ouders. En laten we vooral ook niet vergeten dat veilig gehechte kinderen zeker geen perfecte kinderen zijn. We leven sinds de zondeval in een gebroken werkelijkheid. Perfecte gezinnen bestaan niet. Maar onze kinderen moeten thuis en op school kunnen ervaren dat er van de Bijbel een heilzame invloed uitgaat.

Laten we tot slot het belangrijkste niet vergeten: Aan 's Heeren zegen is het al gelegen (Ps 127). Waar vinden we Gods zegen? Dat vinden we even verder, in Psalm 133: "Waar liefde woont gebiedt de Heer de zegen, daar woont Hij zelf daar wordt Zijn heil verkregen, En 't leven tot in eeuwigheid." Dat dit ook mag gelden voor onze gezinnen en voor onze scholen! ■

Zeger Wijnands schreef zijn boek *Als je wordt buitengesloten. Hoe ouders en leraren een einde kunnen maken aan pestgedrag*, naar aanleiding van eigen ervaring als leerling, leraar en vader.

Hoe je kunt veranderen

Verschuivingsmechanisme in fasen

Invloed

Er bestaan talloze situaties waarbij mensen of groepen onderling meningsverschillen hebben, zodat ze langs elkaar heen werken. Het kan gebeuren, dat ze door omstandigheden gedwongen worden te erkennen, dat ze over een bepaalde zaak een gelijke overtuiging hebben. Dit leidt tot toenadering en is er sprake van

Parallellisme

In een ontmoeting, die vanwege dezelfde opvatting ontstaat, komt partij A in aanraking met andere opvattingen van partij B. Daarover kan min of meer genuanceerd nagedacht worden. Door de onderlinge samenwerking over het gemeenschappelijke onderwerp, ontstaan persoonlijke relaties en een zekere mate van ver-

trouwen. Er ontstaat ook een zekere gewenning over andere zaken. Descherpe kanten gaan eraf. Dit maakt de weg vrij voor het aanvaarden van standpunten, die vroeger werden afgewezen. Dit geldt in het bijzonder voor de jongere generatie. Zo ontstaat

Infiltratie

Een eerder afgewezen gedachte of opvatting kan verder uitgebouwd worden en zich dieper in de overtuiging van partij A nestelen. Hoe langer dit onopgemerkt doorgaat en hoe meer eraan toegevoegd wordt, des te moeilijker wordt het voor partij A zich er van los te maken. In geval van beoogde misleiding is de bedoeling partij A ertoe te brengen dezelfde opvatting of leer niet alleen te aanvaarden, maar die zelf voor

waar uit te dragen. Als dit lukt, is de samenvloeiing een realiteit geworden. Dat is de

Convergentie

Hiermee is het proces van de misleiding voltooid. Het is vaak een sluipend proces, dat gestart wordt door het aanknopen van vriendschappelijke betrekkingen. Partij A past ervoor op, de vriendschap niet te verstoren door het stellen van kritische vragen. Wie dit niet inziet, slaat de weg in van onoverkomelijke problemen. Dit gebeurt in kerk en samenleving. Oftewel

OVERNAME STRATEGIE

Bron onbekend

Muziek is niet neutraal

Bij de Duitse uitgeverij Betanien verscheen in 2017 een boekje over de achtergronden van jazz, rock- en popmuziek. De redactie heeft de auteur, Joachim Rosenthal, gevraagd of hij een artikel over dat onderwerp voor het magazine wilde schrijven. Hij ging daar, gelet op onderstaand artikel, positief op in. Het boekje is voorzien van diverse voetnoten die echter niet in dit artikel zijn vermeld.

Popmuziek in de eredienst? Achtergronden en gevolgen van jazz, rock- en popmuziek.

In steeds meer kerken neemt al jaren het slagwerk samen met de popmuziek zijn intrek. Popmuziek is een verzamelnaam voor een verscheidenheid aan populaire muziekstijlen, zoals jazz, gospel, rock en pop, waar het ritme domineert. Velen zijn inmiddels gewend geraakt aan popmuziek. Maar wie zich met de achtergrond van de popmuziek bezighoudt, zal onvermijdelijk struikelen over zijn immorele, schaamteloze en goddeloze karakter. De lijst met negatieve en destructieve effecten is lang. Daarom rijst de vraag waarom deze sterk ritmische, Afrikaans-Amerikaanse muziek zo diep in het christendom kon doordringen. Wat is er gebeurd?

In rock- en popmuziek is de beat als achtergrond het dominante element. De nadruk ligt op de zwakke beats (in 4/4 maat dus op 2 en 4) en wordt meestal gegenereerd door de snare-drum (kleine trommel). Dit soort drumwerk is ontwikkeld door jazzdrummers in de jaren 30 van de vorige eeuw en heeft niet alleen de overhand gekregen in de popmuziek, maar heeft bijna al het andere verdrongen. De backbeat¹ heeft een psycho-akoestisch effect dat de geest van de mens omzeilt en seksuele geslachtsgemeenschap stimuleert. In extreme gevallen zijn er bij rockconcerten ook uitbarstingen van extase, hysterie of geweld.

Hoe "christelijke" popmuziek begon

De geschiedenis van de popmuziek begon met de Amerikaanse slavenpolitiek. De slaven leerden de blanken als hun meesters kennen en waren ondergeschikt aan hun dagelijkse gewoontes. De gebruiken

van de blanken omvatten ook het bezoeken van de kerkdienst. Omdat de blanken normaal niet met de zwarten omgingen, kregen ze hun eigen diensten. In deze bijeenkomsten, de zgn. gospeldiensten, kwamen zwarten bij elkaar die zich formeel hadden bekeerd tot het christendom. In de gospeldiensten ontstond de oorspronkelijke vorm van christelijke rock- en popmuziek, de gospelmuziek. Het is een muzikale mengeling van Afrikaans heidendom en Amerikaans christendom en valt onder de stijl van de jazz.

Terwijl de jazz in een muzikale revolutie voorloper was, vond de echte revolutie van het ritme plaats via rock-'n-roll. Het begin van de rockmuziek, ook wel rock- of beatmuziek genoemd, werd in 1954/1955 gecreëerd door de vermenging van zwarte en blanke muziek. De toen nog jonge volgelingen van deze muziek werden gekenmerkt door een extatische levensstijl op het gebied van seksualiteit, alcohol- en drugsgebruik.

Wat is popmuziek eigenlijk?

Een belangrijke referentie in de beoordeling van popmuziek vinden we in de naams-oorsprong van de termen jazz en rock. "De term jazz is ontstaan in de Crib Houses. Het echte werk daar was prostitutie. In het Cajan-dialect van Louisiana worden prostituees "jazzbells" genoemd, een slechter maken of een belachelijk maken van het woord Jezebel (Izebel, de onaangerode)" (*Was du über Popmusik wissen solltest*, Urs Rotach, Das Haus der Bibel, Zürich, 1980, p. 19).

Zie eindnoot 1

“ Christelijke rock- en popmuziek heeft een schijn van vroomheid. Ze probeert haar goddeloze karakter te verbergen. ”

1. Een extra accent op de tweede en vierde tel in een 4/4 maat bij de rockmuziek.

“Letterlijk vertaald uit het Engels betekent rock (als werkwoord) weliswaar schommelen, wegen of schudden, maar in het gettoslang van de gekleurde Noord-Amerikanen was rock-'n-roll niets anders dan een veel voorkomende beschrijving van geslachtsgemeenschap. Geleidelijk is dit voormalige woord voor geslachtsgemeenschap bekend geworden als de naam van een heel muziekgenre. Dus als je naar de etymologische wortels kijkt en uiteindelijk het woord rockmuziek letterlijk neemt, dan zou het strikt genomen met het woord geslachtsgemeenschapsmuziek moeten worden vertaald.” (*Erotik in der Musik*, Döpfner und Garms, Ullstein, 1986, blz. 86)

Als we op deze manier naar christelijke rock- en popmuziek kijken, komen we dicht bij het kernprobleem. Christelijke rock- en popmuziek heeft een schijn van vroomheid. Ze probeert haar goddeloze karakter te verbergen.

De rockrevolutie dringt binnen in het christendom

In het begin van de jaren '60 brak de rockrevolutie door met een enorme intensiteit onder de jonge generatie van destijds en verspreidde zich als een lopend vuurtje via cabaret en openluchtpodia naar radio en lp's in de huizen van miljoenen mensen. Het enthousiasme sprong al snel over op jongeren uit de christelijke kerken en gemeenschappen, zodat na verloop van tijd de eerste christelijke rockbands ontstonden. Voor veel jonge mensen stond hierbij het verlangen naar zelfbeschikking, bevrijding van belastende tradities en genderrollen, evenals naar een vrije, eerlijke wereld, voorop. De rockbands werden voor de jonge generatie de katalysator en het toonbeeld van de samenzwering van de jonge generatie tegen de ogenschijnlijk onderdrukkende wereld van volwassenen. **Rockmuziek werd de luidspreker van de jongere generatie en veroorzaakte het onmiskenbare en diepgaande proces van een verandering van bewustzijn en waarden.** De studentenopstanden in 1968 waren tekenen van

de diepe kloof tussen de generaties en een nieuw waardebegrip van de de jongere generatie, die niet over het hoofd gezien konden worden. Wat begon met rockmuziek en jeans werd niet alleen een wereldwijde politieke beweging. Het werd ook een gezindheid en een levenshouding die ook het christendom beïnvloedde. De massale aantrekkingskracht van deze wereld met zijn cultusobjecten en hartstochten kwam binnen in talloze christelijke gezinnen en kerkelijke centra en is een onweerlegbaar bewijs van de ingrijpende invloed van de tijdgeest van deze wereld op de christenheid. Wat zegt de Bijbel ons hierover?

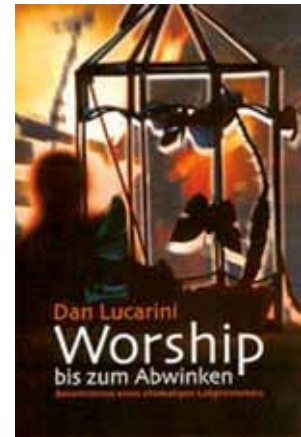
“En wordt niet aan deze wereld gelijkvormig, maar word innerlijk veranderd door de vernieuwing van uw gezindheid om te kunnen onderscheiden wat de goede, welbehaglijke en volmaakte wil van God is” (Rom 12 : 2).

“Dit zeg ik dan en getuig ervan in de Heere, dat u niet meer wandelt zoals de andere heidenen wandelen, in de zinloosheid van hun denken” (Ef 4 : 17).

De muzikale heropvoeding van het christendom

Sinds de jaren zeventig is in de recente liederen en muziek in het christendom, op enkele uitzonderingen na, een langzame verschuiving van de geest, via de ziel, naar het lichaam te zien. In veel gevallen betekent dit een afvlakking van de spirituele inhoud van melodie, harmonie en ritme. Jonge christenen zongen destijds ook heel graag spirituals en gospelsongs. Maar daar bleef het niet bij. De hardere rockmuziek van de grote seculiere groepen fascineerde ook de christelijke jeugd. De muziekstijlen werden gekopieerd en voorzien van christelijke teksten.

In de begintijd van de christelijke rockmuziek werd de tekst overschreeuwd door het volume van drums, elektrische en basgitaren, maar ook door keyboards en synthesizers. Veel luisteraars verlieten de zaal, geërgerd door deze luide muziek of klaagden er later over.

Zie eindnoot 2

Met de introductie van de backbeat in de muziek van het christendom, kwam de geest van ontucht, immoraliteit en verwereldlijking de kerken binnen. Dan Lucarini heeft er uitgebreid over gesproken in zijn boek *“Worship bis zum Abwinken”* (Worship tot het punt van afwijzen), uitgeverij Betanien.

In de tussentijd is rock- en popmuziek gedeeltelijk wat minder pregnant geworden in kerkdiensten en bijeenkomsten. **Men kwam ook op het idee om de drums te vervangen door een houten kist, die de drummer dient als drum en zitgelegenheid. Het effect blijft echter hetzelfde. Het ritme domineert.**

“ En wordt niet aan deze wereld gelijkvormig, maar word innerlijk veranderd door de vernieuwing van uw gezindheid om te kunnen onderscheiden wat de goede, welbehaglijke en volmaakte wil van God is. ”

Popmuziek is niet waardevrij

Door vertegenwoordigers van christelijke rock- en popmuziek wordt steeds opnieuw beweerd, dat de muziek op zichzelf waardevrij is. Maar er is geen waarde-neutraliteit, omdat er geen effectneutraliteit is. Jazz, rock- en popmuziek hebben hun eigen uitwerking. Met een christelijke tekst en christelijke musici heeft het nog absoluut geen christelijk effect. Net zo min heeft een fles gevuld met alcoholische drank met christelijke sticker een christelijke uitwerking. De inhoud is niet waardevrij, maar heeft zijn eigen werking.

Popmuziek manipuleert het onderbewustzijn

De normale reactie op een sterk ritme is de drang om te bewegen, bijvoorbeeld door te klappen, met de vingers te knippen, met de voeten te stampen en te dansen. Dit zijn gecodeerde commando's voor het vlees. De bewegingsdrang van rockluisteraars heeft ook al extreme uitwerkingen gehad.

Gevechten, verwoestingen en losbandigheid bij seculiere rockconcerten zijn hiervan het bewijs. Het hoeft niet per se extreem te zijn. De sluipende vormen van verruwing, afstomping en gedragsverandering komen veel vaker voor. Deze processen worden geactiveerd door de gecodeerde opdrachten van het ritme en wenden zich tot het onderbewuste of het vlees. De vleselijke manier van leven, die zich tegen God verzet, is het resultaat. De werking van rockmuziek is onderzocht op dieren, planten en menselijke cellen. De resultaten wijzen allemaal in dezelfde richting: rockmuziek is schadelijk en destructief.

Ongeestelijke muziek laat een ongeestelijke gezindheid ontstaan. Onreine muziek prikkelt tot onreine gedachten en daden. Vleesgerelateerde muziek inspireert tot een vleselijke levensstijl. Hieruit volgt het gevaar van het volgen van verkeerde stemmen. Verleiding gedijt overal waar je steeds opnieuw naar verkeerde stemmen luistert.

Laat je niet verleiden door popmuziek!

De mens lijkt op een schaap dat zonder oriëntatie en weerloos is. De lijst met verleidingen op het gebied van religie, ideologie, filosofie, muziek, drugs, seksualiteit, mode, hebzucht en alle excessen van welvaart is lang. Wij mensen hebben een goede Herder nodig die ons de juiste weg wijst en ons voor kwade en schadelijke invloeden bewaart. Jezus Christus is die goede Herder. Hij zegt:

“Mijn schapen horen Mijn stem en Ik ken ze en zij volgen Mij. En Ik geef hun eeuwig leven; en zij zullen beslist niet verloren gaan in eeuwigheid en niemand zal ze uit Mijn hand rukken” (Joh 10 : 27-28).

Laten we ons trainen om de stem van de goede Herder te onderscheiden van de andere stemmen, al zijn ze van grote en erkende personen uit het christendom! Het is cruciaal om de Bijbel zelf te kennen, zodat we de waarheid van de leugen kunnen onderscheiden. Het beproeven van de geesten, zoals bevolen in 1 Johannes 4: 1, zal ons ervoor bewaren, misleid te worden door dergelijke of andere stemmen. Mensen die zich houden aan Gods Woord en leven in Christus, hebben ook de bescherming van deze Herder tegen de vele verderfelijke invloeden en stemmen van deze tijd nodig.

“Laten we ons als schapen trainen om de stem van de goede Herder te onderscheiden van de andere stemmen.”

“Daarom moeten wij ons te meer houden aan wat door ons gehoord is, opdat wij niet op enig moment afdrijven” (Hebr 2 : 1).

Het is de hoogste tijd om openlijk en eerlijk het leugenachtige karakter en de ongeestelijke aard van christelijke rock- en popmuziek aan te pakken. Het is noch christelijk noch opbouwend in de muzikale zin van het woord. In plaats daarvan werkt het als een geestverruimende drug. Het resultaat is een vervreemd christelijk geloof met een pseudo-christelijke inhoud. Met andere woorden: een vorm van christelijke vroomheid zonder een echte en levende relatie met Jezus Christus.

Een modern christendom zonder Christus

Iemand schreef de auteur: “Mijn dochter is bij haar familie in een zeer grote evangelische gemeente en ze zijn trots op hun moderne lofprijzingsband en andere dingen. Helaas beseffen ze niet dat hun geloof daarbij verdwenen is. Alleen onze Heere kan ze tot Zich trekken en hun afwijzing veranderen.” Trots op de lofprijzingsbands met hun christelijke rock- en popmuziek, maar het geloof is verloren gegaan! Wie wordt hier dan geprezen?

Waarom schuwen veel verantwoordelijken en medewerkers in de christelijke gemeenten de waarheid, ook al liggen de zaken duidelijk zo verkeerd? Is het blindheid, onwetendheid, onverschilligheid, sympathie of berekening? Hier is bekering dringend noodzakelijk, omdat het vleeselijk denken vijand van God is en een plaag voor alle geestelijk leven. Paulus schrijft ondubbelzinnig:

“Immers, zij die naar het vlees zijn, bedenken de dingen van het vlees, maar zij die naar de Geest zijn, de dingen van de Geest. Want het bedenken van het vlees is de dood, maar het bedenken van de Geest is leven en vrede. Immers het denken van het vlees is vijandschap tegen God. Het onderwerpt zich namelijk niet aan de wet van God, want het

kan dat ook niet. En zij die in het vlees zijn, kunnen God niet behagen” (Rom 8 : 5-8).

Het is te vrezen dat jazz, rock- en popmuziek evenals andere wereldse invloeden in veel christelijke gemeenschappen de uitdrukking zijn van een ander evangelie en een on-Bijbels begrip van genade. Dit is niet langer de goddelijke genade die ons discipelen volgens Titus 2:12 maakt, zodat we de goddeloosheid verwerpen. Het is de verkeerd begrepen genade, die ruimte biedt aan de vleeselijke aard van de mens en aan de zonde. ■

Joachim Rosenthal
vertaling: Laura Vos

Eindnoten:

1. Rosenthal is de auteur van het boekje *Popmusik im Gottesdienst? Hintergründe und Folgen von Jazz, Rock- und Popmusik* (Popmuziek in de eredienst? Achtergronden en gevolgen van jazz, rock- en popmuziek), ISBN 978-3-945716-27-4, uitg. Betanien Verlag.
2. Als voormalig vertegenwoordiger van de moderne eredienst kent Lucarini de argumenten van haar voorstanders.

Hij bracht ze mee en vertegenwoordigde ze met succes, maar ondervond nu ook pijnlijk wanneer hij - zoals in dit boek - zijn tegenargumenten uiteenzet.

De kracht van het boek ligt in de theologische basis, die vruchteloze discussies overbodig maakt. Lucarini antwoordt met exegese, bekent zijn fouten uit die tijd en nodigt de lezer uit om hem te volgen en zich te bekeren. Bron: zeltmacher.eu.

“**Het is te vrezen dat jazz, rock- en popmuziek, evenals andere wereldse invloeden, in veel christelijke gemeenschappen de uitdrukking zijn van een ander evangelie en een on-Bijbels begrip van genade.**”

DOORDENKER:

“Wie niet studeert, is niet bekeerd.”

J.H.Gunning jr.

De game Fortnite

Een vwo-er over de game *Fortnite*

Fortnite (leeftijdsindicatie 12+) is op dit moment een van de meest populaire spellen ter wereld. Een spel duurt tussen 1 minuut en circa 30 minuten. Misschien hebt u als ouder er nog niet van gehoord, maar als (gamende) tiener kun je bijna de dag niet meer door zonder ervan te horen. *Fortnite* heeft het record van meeste spelers tegelijkertijd online, namelijk 3.4 miljoen. Hoe kan het dat het spel zo populair is geworden en wat zijn de bezwaren die je als christen ertegen kunt hebben?

Een van de redenen waarom *Fortnite* zo populair is, komt omdat het een battleground spel is. Dit houdt in dat je begint met 100 man op een eiland en dan is het de bedoeling om als enige over te blijven (Ik won 6x). Dit bereik je door wapens te zoeken en andere spelers te elimineren. Je speelt het alleen of samen met je vrienden in een duo of squad. Dit speltype is op dit moment zo populair dat 1/3 van alle gamers zo'n soort spel speelt. Gamers kunnen contact met mij opnemen, maar dat doe ik nooit. Daarnaast heeft *Fortnite* ook nog de voordelen dat het gratis is en dat het er cartoonachtig uitziet, dit zorgt ervoor dat de drempel om *Fortnite* te gaan spelen ook voor jongere mensen erg laag is. Hiervoor speelde ik andere spellen. Het eerste spel dat ik speelde, was *Alex op de boerderij*, ik was toen 6 jaar. Het eerste vechtspel dat ik speelde, was *Age of Empire* ik was toen 10.

Maar kun je als christen *Fortnite* spelen? Het spel zit weliswaar vol met moord en doodslag, maar dit is virtueel en niet echt, daarnaast omdat het zo cartoonachtig is, zet het minder aan tot geweld dan realistischere spellen (geen bloed, geen menselijke stemmen). Wel zou ik willen zeggen, dat als het voor bezwaren voor het geweten zorgt, moet je het gewoon niet spelen. Bovendien kan ik stellen, dat als het spel voor frustraties zorgt, het beter is voor je muis en je keyboard om even te stoppen. Soms heb ik een goed en mooi gevecht met één speler dat een paar minuten duurt. Als ik zelf geraakt ben, geeft dat gevoelens van pech, verbazing en meestal doe ik dan nog een potje met dezelfde vrienden. Ik trek voor mezelf de grens bij grof en onnodig geweld (sadisme), occulte of erotische zaken. Ook doe ik niet mee aan e-sporttoernooien waarin geld gewonnen kan worden ook al wordt 100 miljoen dollar beloofd aan prijzengeld zoals recent aangekondigd door de uitgever van *Fortnite*.

Voor

- Samen met vrienden
- Ontspanning
- Leereffect tactiek
- Minder gewelddadig dan 12+ films

Tegen

- Geen naastenliefde
- Niet nuttig, jammer van de tijd
- Wekt agressiviteit op
- Verslavend

Marcus van der Meer (vwo 5)

Naschrift van Swawek van der Meer, vader

Onze kinderen zitten op een reformatorische school. De meeste kinderen en ouders staan daar zeer open voor de krijgsmacht en (bijna) alle jongens spelen battle-computergames. De meeste zenders hebben we thuis uitgezet. We hebben ook jaren helemaal geen televisie gehad. **Via gedoceerde aanschaf van dvd's en games hebben we onze kinderen opgevoed. De grens ligt in elk geval op maximaal 12+ games en films en dat wijzen we soms al af.** Verder is afgesproken dat de kinderen geen spellen aanschaffen of upgraden. Hierdoor blijven ze buiten het verdienmodel en de aanvullende verleidingen van de 'gratis' games. De gamecomputer staat verder in mijn kantoor aan huis. Ik zie daardoor wie, wat en hoe lang er gegamed wordt. We trachten het geweten zorgvuldig te vormen door in gesprek te gaan en onder verwijzing naar de Bijbel. We zien echt een verschil in de oudste twee zonen (18 en 20) die wederomgeboren zijn. Door de Geest geleid is hun geweten levend gemaakt voor God. Onderscheid blijft nodig, want *"Wie onrecht doet, hij doe nog meer onrecht; wie vuil is, hij worde nog vuiler; wie rechtvaardig is, hij bewijze nog meer rechtvaardigheid; en wie heilig is, hij worde nog meer geheiligd. Zie, Ik kom spoedig en mijn loon is bij Mij om een ieder te vergelden, naar dat zijn werk is"* (Opb 22:11 en 12). ■

Waarom christelijk onderwijs binnen het Bijbels denken zo belangrijk is.

Matth 16: 2 "Maar Hij antwoordde en zei tegen hen: Als het avond geworden is, zegt u: Mooi weer, want de hemel is rood; 3 en 's morgens: Vandaag storm, want de hemel is somber rood. Huichelaars! De aanblik van de lucht weet u wel te onderscheiden, en kunt u de tekenen van de tijden niet onderscheiden?"

Bijbelgetrouwe christenen weten, dat we in het einde der tijden leven. Onze kinderen worden opgevoed in een postmoderne tijd, die haaks op het Bijbelse denken staat. Deze kinderen hebben recht op verantwoord onderricht, dat met Bijbelse waarheden rekening houdt. De vraag ligt voor de hand of christenouders hun kroost wel voldoende tegen het huidige verval van het christelijk onderwijs hebben beschermd?

Een verantwoorde christelijke identiteit van de school waar de Heere Jezus centraal staat, heeft grote invloed op het denken van kinderen. Het moderne denken - o.a. het perspectief denken - bewerkt dat de Bijbel uit de school wordt verbannen. Moderne (heidense) methoden worden geïmplementeerd. *Creation Ministries* deed onderzoek naar de ontkerkelijking onder jongeren en kwam tot de conclusie, dat het loslaten van Gods Woord de oorzaak is. Hoe dan ook, de inhoud van het christelijk onderwijs staat ter discussie. De islam daarentegen heeft enorme vooruitgang geboekt. Scholen leveren halvalvoeding en er wordt rekening gehouden met de feesten. Ook wordt de islam op veel scholen als vredelievend en goed (alternatief) gedoceerd.

De meeste godsdienstmethoden vallen de Bijbelse waarden en uitgangspunten aan. De God van de Bijbel wordt aan andere goden uit de diverse religies gelijkgesteld.

De enige naam waardoor we behouden worden (Hand 4: 12), de Heere Jezus, wordt niet meer in het middelpunt gesteld. Docenten zijn niet actief gelovig en ze gaan uit van evolutie, theïstische evolutie, 'intelligent design' en andere liberale opvattingen. Trouwens op alle scholen is de evolutietheorie een verplicht onderdeel en daardoor is het mogelijk dat de geschiedenis uit Genesis 1 - 3 door een zgn. wetenschappelijke theorie vervangen wordt. Hoezeer worden onze kinderen bovendien psychologisch geconditioneerd en geestelijk geïntimideerd: Scholen houden kinderen een andere waarheid voor (Joh 14: 6). Het bekende "vreze des Heeren" verdwijnt.

Kennis opdoen zonder de leidraad van onze Schepper in alle facetten van het onderwijs maakt de mens stuurloos.

Ondanks de teneur van deze bijdrage is de blijvende belijdenis: *En toch staat ongeschokt het hechte fundament Gods met dit merk: De Heere kent de zijnen, en: Een ieder, die de naam des Heeren noemt, breke met de ongerechtigheid* (2Tim 2: 19). Getroost en gesterkt door het volbrachte werk van de Heere der heren en door Zijn nabijheid strijden we de goede strijd van het geloof (1Tim 6: 12). ■

donateur van de stichting
naam bij de redactie bekend

“ **Kennis opdoen zonder de leidraad van onze Schepper in alle facetten van het onderwijs maakt de mens stuurloos.** ”

Een Bijbelgetrouwe godsdienstmethode (zie website B&O)

Afwijkende leringen van de rooms-katholieke kerk

Steeds meer evangelische en vrije gemeenten denken dat zij samen kunnen werken met de rooms-katholieke kerk. Maar de rooms-katholieke kerk heeft vele afwijkende leringen ingevoerd die niet door duidelijke uitspraken uit de Heilige Schrift bewezen kunnen worden, maar juist in tegenspraak zijn met Gods Woord. Hieronder een lijst met voorbeelden in volgorde van de bijbehorende jaartallen:

- **355:** De bisschop van Rome claimt, dat hij de paus is en de rechtstreekse opvolger van de 'koning van de apostelen': Petrus.
- **375:** De heiligenverering (volgens Romeinen 1:25 afgodendienst) wordt officieel ingevoerd.
- **397:** Als gevolg daarvan ontwikkelt zich een verering van relikwieën (overblijfselen van overleden bisschoppen en heiligverklaarde personen worden vereerd als bewerkers van wonderen; magisch denken).
- **431:** De leer dat Maria, de moeder van Jezus, de 'moeder Gods' is of 'de vrouw die God baarde', wordt tot een dogma verheven.
- **529:** De eerste kloosterorden ontstaan (Benedictijner monniken) in Italië.
- **550:** Invoering van het sacrament der stervenden (laatste oliesel).
- **592:** Bewering dat er een 'vagevuur' is na de dood.
- **688:** Kruisen van hout, steen of ander materiaal moeten worden aanbeden.
- **715:** Men kan heiligen in 'gebed' aanroepen (volgens Leviticus 19:31 is dit spiritisme).
- **787:** Afbeeldingen kunnen vereerd worden (is tegen het verbod om afbeeldingen van God te maken, Exodus 20:4).
- **1074:** Priesters mogen niet trouwen (celibaat; in tegenstelling met 1Timotheus 4:1-5; 1Corinthiërs 9:5).
- **1100:** Het opdragen van een mis voor gestorven personen wordt ingevoerd.
- **1115:** De aflaat wordt ingevoerd (het afkopen van de tijdelijke straf in het vagevuur door boetedoeningen of geld).
- **1208:** Het bidden van de rozenkrans wordt ingevoerd (is 'gebed' tot Maria; spiritisme).
- **1215:** De leer van de transsubstantiatie wordt tot dogma verheven (de substantie van brood en wijn verandert in het lichaam en bloed van Jezus tot vergeving van zonden).
- **1246:** De invoering van 'Sacramentsdag' (of Hoogfeest van het Allerheiligst Sacrament) is verering van het 'Lichaam van Christus' ofwel de hostie in de tabernakel die in de rooms-katholieke kerk staat.
- **1414:** Het gewone kerkvolk krijgt de wijn niet meer aangereikt, het krijgt alleen nog maar de hostie (het brood in de tabernakel); dat gaat in tegen de tekst uit Mattheus 26:27: "Drinkt allen daaruit!"
- **1545:** Concilie van Trente, waarin o.a. de volgende besluiten werden genomen:
 1. Degene die beweert, dat de zondaar alleen door het geloof gerechtvaardigd wordt, die wordt geëxcommuniceerd (uit de kerk en van de verlossing).
 2. Wie beweert dat de goede werken niet door God toegevoegd worden aan de ontvangen gerechtigheid, maar dat de goede werken en tekenen alleen maar voortkomen uit de ontvangen rechtvaardiging, die wordt geëxcommuniceerd!
- **1564:** De apocriefe boeken worden tot Gods Woord verklaard.
- **1854:** De onbevleete ontvangenis van Maria wordt tot dogma verheven (Jezus kon uit Maria geboren worden, omdat zij zelf zonder zonde was. Want als Maria wel zondig zou zijn geweest, zou Jezus ook zonden gehad hebben) – dat weerspreekt Romeinen 3:10: "Niemand is rechtvaardig, ook niet één."
- **1871:** Men beweert, dat de paus 'onfeilbaar' is en dat wordt tot dogma verheven.
- **1950:** Maria is lichamenlijk ten hemel opgevaren (Maria hemelvaart). Dat vinden we nergens in de Heilige Schrift.

Uit: Lothar Gassmann, KLEINES KATHOLIZISMUS-HANDBUCH MABO-Verlag, Schacht-Audorf 2006.

Wat pesten veroorzaakt (1)

Het onderstaande artikel is in overleg met de ouders van wie de dochter werd gepest, tot stand gekomen. De dochter zit intussen op de middelbare school. In deel 2 dat door de moeder zelf is samengesteld, wordt de gang van zaken op de basisschool bekeken. Dat artikel staat op de website van B&O.

Gepest worden tot je niet meer wilt leven

Als hun dochter in groep 2 zit, vraagt ze hoe lang ze nog naar school moet, omdat ze vindt dat ze nu wel genoeg blauwe plekken heeft. Je kunt je voorstellen dat de ouders schrikken. Al sinds het eerste schooljaar blijkt hun kleine meid gepest te worden.

Het eerste wat ze doen is met de school in gesprek gaan. Toch blijft het pesten doorgaan. Een lange en eenzame strijd volgt. De ene leerkracht pakt het goed op, neemt verantwoordelijkheid, maar het jaar daarop laat de leerkracht het afweten en is hun kind opnieuw aan haar kwelgeesten overgeleverd. Naar school gaan verandert in een nachtmerrie en de ouders zien, dat hun kind lijdt. De ene na de andere vervelende situatie doet zich voor. Dit alles heeft tot gevolg dat hun dochter er serieus over nadenkt om uit het leven te stappen.

Hoewel de situatie zeer ernstig is en dit met de desbetreffende leerkracht wordt besproken, is het antwoord verbazingwekkend. Hij legt het probleem letterlijk bij de ouders neer, hij staat erbuiten en laat hen sprakeloos achter. De moeder zoekt professionele hulp, bidt veel met haar dochter en gaat een dag minder werken.

De Kanjertraining

Vanaf groep 7 wordt dan eindelijk de Kanjertraining ingevoerd. Dat moet dé oplossing tegen pesten zijn. Deze training belooft evenals veel andere antipestmethodes heel wat. De school steekt er energie en niet te vergeten veel geld in en kan nu naar buiten laten zien, dat zij iets tegen pesten doet.

De Kanjertraining biedt echter geen oplossing tegen het pesten wat zich inmiddels zo diep heeft kunnen wortelen. Sterker nog de toneelstukjes blijken voor veel kinderen wel gemakkelijk te zijn. Met elkaar kun je over de ander beslissen welke pet hij of zij draagt. En op het schoolplein worden de toneelstukjes ten koste van anderen opnieuw opgevoerd.

Hier blijkt dat een pestprobleem wat zich voortsleept van het ene naar het volgende jaar hardnekkig is en niet kan worden opgelost met een paar toneelstukjes en zogenaamde 'vertrouwensoefeningen'.

Wie is verantwoordelijk?

Pesten kun je terugdringen, als je als school een duidelijk standpunt inneemt tegen pesten en dit open communiceert naar ouders en leerlingen. Daar heb je niet per se een antipestmethode voor nodig. De school is verantwoordelijk voor het creëren van een veilige plek voor ieder kind. Alle leerkrachten zijn verplicht daaraan bij te dragen en als het nodig is daar voortdurend bovenop te zitten. De school moet de ouders daarbij betrekken en hen mede verantwoordelijk maken voor de sfeer in de klas. Een kind dat wordt gepest, mag nooit het gevoel hebben dat hij/zij er alleen voor staat.

Helaas gebeurt het nu veel te vaak dat scholen zichzelf trots op de borst slaan, omdat zij nu een heuse "Kanjerschool" zijn. Vervolgens maken zij zichzelf en ouders wijs: "Ziezo, wij hebben ons best gedaan." Ouders die geconfronteerd worden met hardnekkig pesten weten helaas wel beter! ■

A. Poelstra

“ **Pesten kun je terugdringen, als je als school een duidelijk standpunt inneemt tegen pesten en dit open communiceert naar ouders en leerlingen.** ”

Kinderen hebben recht op een veilige school en een verbod op de Kanjertraining

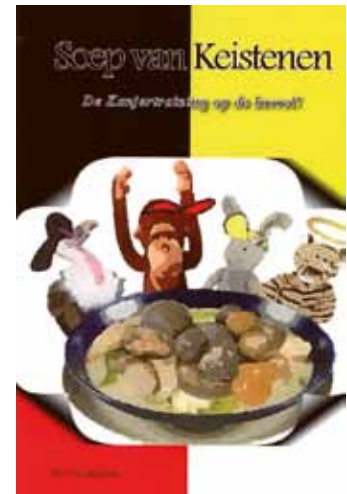
Donderdag 24 mei 2018 kon Nederland via de media vernemen, dat de anti-pestmethoden vaak niet effectief zijn. Dit geldt ook voor de bekende en veel gebruikte Kanjertraining. Het is de schokkende conclusie van een onderzoek door vijf universiteiten en het Trimbos Instituut. Hoe komt het toch dat veel scholen werken met ondeugdelijke methoden en het pestprobleem maar niet onder controle kunnen krijgen?

Ongeveer 5 jaar geleden, op 25 maart 2013, presenteerde de toenmalige staatssecretaris van onderwijs zijn 'Plan van aanpak tegen pesten'. Wie kennis neemt van dit plan, kan niet anders dan concluderen dat de staatssecretaris destijds voor een aanpak heeft gekozen die reeds op voorhand tot falen was gedoemd. De staatssecretaris had dit kunnen voorkomen, als hij gehoor had willen geven aan vooraanstaande deskundigen, zoals de onlangs overleden onderwijspsycholoog drs. Bob van der Meer. Maar Van der Meer mocht van de staatssecretaris niet meepraten en werd consequent buitengesloten door het Ministerie van Onderwijs! Zo werd een bevoegen en betrokken deskundige door het Ministerie weggedrukt in de marge. Het werd hem zelfs verboden mee te praten. Wat een deceptie!

We zijn vijf jaar verder, er zijn miljoenen euro's uitgegeven aan belastinggeld, maar kinderen die op school gepest worden, hebben er vaak geen baat bij. Wie er wel van profiteert is de anti-pestindustrie. In feite is er in die vijf jaar niets bereikt en wat nu wetenschappelijk is aangetoond, was vijf jaar geleden ook al bekend! Ook dat de Kanjertraining een ondeugdelijke methode is, die niet in het belang van het kind en evenmin van de ouders is. Als ouders van een gepest kind contact opnemen met de Kanjerschool, krijgen ze bijna steevast te horen dat het aan de school niet kan liggen, want daar werken ze daar naar eigen zeggen met de beste methode.

Maar geen enkele school zal na dit onderzoek nog met droge ogen kunnen beweren, dat de Kanjertraining een deugdelijke methode is. Natuurlijk kunnen we begrijpen dat Kanjerscholen hoog opgeven over de Kanjertraining. Die training heeft de school immers vele duizenden euro's gekost. Inmiddels is die training zelfs de identiteit van hun school gaan bepalen, die men nu trots 'Kanjerschool' noemt. Toegeven dat de school zoveel geld heeft verspild en op een compleet verkeerd spoor zit, dat willen veel scholen niet. En dus rommelt men maar liever verder. Zolang ouders maar geloven, dat het met de Kanjertraining wel goed zit. **Maar het is een ondeugdelijke methode. Dit werd in 2014 ook al aangetoond door drs. J.G. Hoekstra in zijn boek 'Soep van keistenen. De Kanjertraining op de korrel'. Dit boek gaf toen al de conclusies van het nieuwe onderzoek haarscherp weer.**

Vijf jaar geleden had staatssecretaris Dekker het plan om scholen te verplichten tot aanschaf van een goedgekeurde methode. Het leek er toen zelfs op dat de Kanjertraining daarvan deel zou uitmaken, want deze methode werd door het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) genomineerd als een potentieel goede methode, weliswaar dankzij een krachtige lobby. Gelukkig is het zover niet gekomen. Het was ook geen goed idee van de staatssecretaris om scholen te verplichten tot een anti-pestmethode. Maar het is wel een goed idee om scholen te verbieden ondeugdelijke methoden, zoals de Kanjertraining,

Verkrijgbaar in de webshop van B&O

“ Dit boek gaf toen al de conclusies van het nieuwe onderzoek haarscherp weer. ”

met belastinggeld aan te schaffen. Verder is het zeer wenselijk dat het Ministerie van Onderwijs nu eens niet de oren laat hangen naar de lobby van de anti-pestindustrie. Het is tijd voor een postuum eerherstel van Bob van der Meer door het Ministerie.

Maar belangrijker is dat men kennis neemt van zijn wijze raad en het in de praktijk brengt. In het belang van al die gepeste kinderen die iedere dag met angst en beven naar school gaan.

Dit bericht is aan de media gezonden.

► WE ZIJN ER BIJNA!

De penningmeester is dankbaar dat door velen de jaarlijkse bijdrage voor het werk van Bijbel & Onderwijs al is overgemaakt. Zelfs werden hogere bedragen op de bekende rekening gestort. Nu de rest nog. Daarom doet de penningmeester een beroep op hen die de minimumbijdrage van € 15,00 nog niet hebben betaald. Helaas hadden 82 leden in 2017 ondanks herhaalde verzoeken de bijdrage niet voldaan. Daar wordt het bestuur niet blij van. ■

► OCCULT ZAKWOORDEN-BOEK

De vierde herziene en uitgebreide druk van deze inhoudsvolle brochure is uitverkocht. De eerste druk in 2001 bevatte zo'n honderdtal occulte begrippen, bij de volgende herdrukken is dat aantal alleen maar groter geworden. Het streven is om bij de vijfde druk opnieuw het aantal uit te breiden, zodat boven de 200 wordt uitgekomen. ■

► LAATSTE ZIN IN E-MAILBERICHTEN

Het secretariaat ontvangt diverse e-mailberichten. De laatste zin in een e-mailbericht kan echter zeer inhoudsvol zijn. Zo'n zin is niet aan landsgrenzen gebonden.

- Veel zegen op uw beschermende arbeid toegewenst!
- Ich wünsche Ihnen viel Weisheit und Segen für ihre wichtige Arbeit.
- Uw stichting is een zegen in deze verwarrende tijd, die ik zeker ook in het christelijk basisonderwijs ervaar. En ik wens u de zegen van God.
- Im Herrn Jesus verbunden, grüßt herzlich. ■

► LEVEN VÓÓR DE GEBOORTE

In de webshop van B&O is dit keurig uitgegeven boek geplaatst. De subtitel is: **Een boek voor christelijke gezinnen en voor anderen die onderwijs geven over de waarde van het menselijke leven vóór de geboorte.**

De auteur, dr. Gary Parker, neemt zijn gezin mee op een ontdekkingsreis naar de vraag waar het leven vandaan komt en hoe een baby 'ontstaat'. Op een godvrezende manier vertelt hij in dit boek aan z'n kinderen iets over voortplanting en over de unieke waarde van een ongeborn kind, over de waarde van mensen die een beperking hebben, over DNA, chromosomen enz. Alles wat hij vertelt, wordt ondersteund door illustraties van de Amerikaanse tekenaars Jonathan Chong en Lloyd R. Hight en laat de grootheid van onze Schepper uitkomen. Het boek eindigt met een uitleg over de Heere Jezus Christus, de enige Weg tot behoudenis. Het leven is bijzonder en uiterst waardevol en dat laat dit prachtige, unieke boek zien. Formaat A4, 88 pag., fullcolour, uitg. *Uit het Woord der Waarheid*, tot 1 januari 2019 € 9,95, daarna € 11,95. ■

► DE APOSTEL THOMAS

In een zuidelijke staat van het hindoeïstische India staat in de stad Chennai een christelijke kerk: de Thomas-kerk. Volgens de traditie is de apostel Thomas met een schip in 52 n. Chr. naar India gegaan. De apostel Paulus ging in het jaar 56 naar Rome. In Mylapore staat zelfs een Sint Thomas basiliek. Deze kerk is over het graf van Thomas gebouwd. Naast christenen heb je in dit gebied ook moslims en hindoes. Bron: Gebetsbrief, Eusebia, maart 2018 ■

► ZENDINGSBEVEL EN HET ONZE VADER IN HET ARABISCH

Walter Wassermann (†) van de zendingsorganisatie Eusebia uit Stuttgart "tekende" het zendingsbevel uit Matt 28: 19 en het Onze Vader in het Arabisch.

Missionsbefehl in Arabisch
designed by Walter Wassermann

Eusebia werkt o.a. in Soedan, Egypte en Syrië. In Soedan is religie op de scholen een verplicht vak. Zodra er echter geen docent die de Heere Jezus kent, aanwezig is, ontvangen de leerlingen automatisch islamitisch onderwijs en worden daardoor moslim. De christenen in het islamitische Noord-Soedan hebben het moeilijk en voorgangers en docenten kunnen van hun salaris moeilijk rondkomen en moeten naast hun baan naar andere inkomsten zoeken. Ondanks dat zetten ze zich in om godsdienstonderwijs op Bijbelse basis te geven (bron: Eusebia). ■

➤ ORGAANTRANSPLANTATIE

Op de site van B&O staan twee artikelen over deze problematiek die door de nieuwe door D66 ingediende en door zowel de Tweede als de Eerste Kamer aangenomen wet, groter is geworden: een uitgebreid artikel van prof. dr. M. Weise en een van dr. W. Hoek. In het laatst genoemde artikel zijn de koppen:

1. Inleiding: Hoe bepaalt een christen zijn standpunt?
2. Organen geven: een geoorloofde liefdedaad?
3. Het dode lichaam is geen afval.
4. De minachting voor het lichaam komt van satan.
5. Wij zijn rentmeesters van ons lichaam.
6. De grens voor transplantatie
7. De consequenties ■

➤ OPRUIMING BOEKEN EN BROCHURES

- *Als dieren konden spreken*
van € 4,25 naar € 2,00
- *De Allah van de Koran*
van € 4,95 naar € 2,00
- *NLP*
van € 4,95 naar € 1,00
- *Als Genesis 1-3 geen geopenbaarde geschiedenis zou zijn*
van € 2,50 naar € 1,00
- *Rotsvast geloof in waterdunne training*
van € 3,50 naar € 1,50
- *Soep van keistenen*
van € 7,95 naar € 3,95 ■

➤ BEVESTIGING

“Lessen tegen pesten niet altijd effectief”, was de kop van een persbericht van het ANP op 24 mei 2018. Citaat:

“De lessen die kinderen krijgen om pesten tegen te gaan, hebben niet allemaal het gewenste effect. Dat blijkt uit een onderzoek van vijf Nederlandse universiteiten en het Trimbos Instituut. In hun eindrapport *‘Wat werkt tegen pesten?’* concluderen zij dat vier programma’s pesten daadwerkelijk terugdringen.” Ook de veel gebruikte Kanjertraining scoort volgens de onderzoekers negatief. Het AD kopte op de voor-

pagina: “Ook Kanjertraining werkt niet.” Dat werd in 2014 ook al aange- toond door drs. J.G. Hoekstra in zijn boek *‘Soep van keistenen. De Kanjertraining op de korrel’*. Dit boek gaf toen al de conclusies van het nieuwe onderzoek haarscherp weer. Wat een bevestiging! Aan veel media is een uitgebreid bericht – zie de bijdrage in dit magazine – over de gang van zaken wat betreft de antipestmetho- den verstuurd. ■

➤ WIE DEIN SMARTPHONE DICH VERÄNDERT

Bij de Duitse uitgever Betanien ver- scheen begin 2018 een boek met bovenstaande titel (= Hoe de smart- phone je verandert). De auteur, Tony Reinke, stelt zichzelf drie vragen:

1. Mijn doelen: brengt mijn smart- phone-gedrag me dichterbij of weg van God?
2. Mijn invloed: is mijn smart- phone-gedrag opbouwend voor anderen of heeft het geen blijvende waarde?
3. Mijn werkgever: onthult mijn smartphone-gedrag mijn vrij- heid in Christus of mijn gebon- denheid aan technologie?

De auteur stelt verder: “Elke techno- logie heeft limieten (grenzen) nodig en de smartphone is geen uitzonde- ring. Als je tot de conclusie komt dat de smartphone absoluut noodzake- lijk is voor je leven en roeping, stel dan duidelijke regels.” In het 256 blz. tellende boek behandelt de auteur twaalf van die regels. De eerste vier zijn:

1. Schakel alle onnodige pushmeldingen uit.
2. Verwijder alle overbodige apps die uw tijd verspillen.
3. Laat uw mobiele telefoon ‘s nachts buiten de slaapkamer.

4. Gebruik de wekker van uw mobiele telefoon niet, maar een echte wekker, zodat u de telefoon niet ‘s morgens in de hand neemt. ■

➤ OH, DIE SMARTPHONE

Ook in seculiere kring is er aandacht voor de schadelijke gevolgen van de smartphone voor kinderen. Zo ver- schenen op de site www.fact.nl arti- kelen waarvan de titels aan duidelijk- heid niets te wensen overlieten. *“Hou kleuters bij smartphones weg”* en *“Ouders: hou smartphone weg bij kids”* en *“Smartphone maakt tiener ongeluk- kig”* geven aan wat de achtergrond van het artikel is. Er spreekt bezorg- heid uit. Drie citaten:

- “Kinderen die dagelijks hun smartphone gebruiken, zijn vaker onrustig en hebben veel proble- men met de concentratie. **Dat zijn de bevindingen van een onder- zoek van de Duitse universi- teit in Ulm onder 5500 kinderen en hun ouders. De onderzoe- kers noemen hun bevindingen verontrustend, aangezien veel kinderen tegenwoordig een eigen telefoon hebben.**”
- “Wat veel ouders al vermoeden, is door de wetenschap beves- tigd. Hoe langer een tiener op de smartphone zit, hoe ongelukki- ger hij of zij wordt. Meer dan een uur per dag is een recept voor el- lende en wellicht zelfs depressie. Weg met de schermpjes, zou je zeggen. Maar kinderen die hele- maal geen telefoons mogen, zijn ook niet erg gelukkig.”
- “Het gelukkigst zijn jongeren die veel aan sport doen, goede sociale contacten hebben in de echte wereld en echte boeken lezen. Het minst gelukkig zijn de jongeren die constant het gevoel hebben iets te missen en daarom dwangmatig op hun telefoon alle sociale media chec- ken. Zij consumeren per dag soms vele uren data en voelen zich ondanks dat miserabel.” ■